

RUCHANIE (20) *sb n*

a jasne; e z tekstów nieoznaczających *é* oraz *-é* lub oznaczających niekonsekwentnie.

sg *N* ruchani(e) (7). ◇ *G* ruchani(a) (4). ◇ *D* ruchaniu (1). ◇ *A* ruchani(e) (2). ◇ *L* ruchaniu (6).

Sł stp notuje, Cn brak, Linde XVI i XVIII w. s.v. ruhać się; ponadto w objaśnieniu s.v. rucho.

Rzeczownik od „ruhać się” (20) :

1. *Wykonywanie ruchów, poruszanie się (też o obiektach niemogących samoistnie się poruszać); mobilitas Mącz; palpitiatio Calep (19) :* Palpitiatio, Levis et frequens motus cordis, et aliarum partium – Drganie, ruchanie czeftwe [*lege*: czerstwe]. *Calep* [749]a.

a. *O istotach żywych (9) :* Czemu ramiona są okągłe [!] (–) Bowiem okągła figura iest naflufzniefza ku obrotu y rużaniu, aby tedy człowiek był ku wżelkiemu ruchaniu prędfzy [...] przeto iemu nathura członki dała takowe. *GlabGad* D2, G3v, L.

Zwrot: »być w ruchaniu« (1): Czemu kość v pierfi ptażich i[e]ft oftra. (–) Bowiem one są w wftawicznym ruchaniu, tam y sąm po powietrzu się mieszaiąc. *GlabGad* D5v.

Wyrażenie: »ruchanie ciała« [*szyk 2:1*] (3): Przydawa się też odchodzenie [płodu] z wielkiego ruchania ciała, Iako gdy brzemienne/ albo barzo robiącz/ albo zbytnie fkaçącz rużają się. *FalZioł* V 31 [*idem* [*SpiczZioł*]]; *GlabGad* P7v; wodą nietylko wielkiemi meatami/ ale y przez skórę/ czyfzcząc wżyfłki żyły/ plugáftwá różné zřobą wywodziłá/ to co y gwáiak/ álbo sálfa czyni iedno że gwáiak ná łożu/ á wodá tá wchodzeniu [*lege*: w chodzeniu] á ciálá ruchániu *Oczko* 19v; [*SpiczZioł* 182a (*Linde* s.v. ruhać się)].

Szereg: »ruchanie i obracanie« (1): bowiem przez [= bez] nich [stawów] nie byłoby ruchanie y też obracanie doftateczne ani robota. *GlabGad* D8v.

a. *O ciałach po zmartwychwstaniu (1) :* Z tym dárem [jasności] iest on trzeći dar złączony/ który Wártkością álbo Chybkością zowá: zá którą od tego brzemieniá ktore teraz noši/ ciáło wyzwolone będzie/ y bárzo chybkie ná którąkolwiek ftronę dużá będzie chćiálá/ ták się ruhać może/ iż nic prędfzego nád ono ruchánie być niemoże *KuczbKat* 95.

b. *O częściach ciała (2) :* *FalZioł* IV 45c; ktore [żyłki] zciągają vfi á nie dopuřzczają im ruchania *GlabGad* B8v.

c. *O żyłach: pulsowanie [czego] (4) :* Abowiem wedle czworakiey wilkořci/ czworako się mieni ferdeczney żyły ruchanie. *FalZioł* V 12v, V 12v.

Szereg: »tępanie a ruchanie« (2): Przytym miey wielką bacžnořć na tępanie á ruchanie żyły. *FalZioł* V 12v, V 12.

d. *O zębach: chwianie się; labefactatio Mącz [czego] (2) :* dentium mobilitates, Ruchánie zębów. *Mącz* [234]a, 180b.

e. *O obiekcie fizycznym: unoszenie się, drganie (1) :* Przeto tym [kobietom] kthoryn [*lege*: ktorým] się zádaui [macica]/ duřzenie tákowe przychodzi/ iż zá martwe pod czas vpadaią: kthorym gdy czechrána bawelnę/ álbo gęři mech ná wřtá włożą/ ledwo sę po ruchániu [tego puchu]/ żywotá w nich dobádają: ábowiem iący przez tho poznác iż iefzcze żywie. *SienLek* 115v.

2. *Możliwość wykonywania ruchów (1) :* Mobilitas, Poruřzenie/ nieftałość/ ruchánie *Mącz* [234]a.

[Szereg: »czucie i ruchanie«: Nieinaczezy iako w cieie zywiacyym Duch obzywiacyy z glowy przez zyly stepuie w drugie czlonki ktore miedyzy soba sa spoione/ a kazdemu z osobna czucie y ruchanie/ wedlug kazdego sposobnosci albo wladze y vczynnosci przywlaszczone/ wluguią y vdzialaią *GilPos* 289v.]

Synonim: 1.d. chwianie.

Cf NIERUCHANIE, 1. **RUCH, RUCHAĆ SIĘ, RUSZANIE**

ALKa, MN